СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 67. | Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 22 березня 1932. | VOL. XL. | No. 67. | Jersey City, N. J., Tuesday, March 22, 1932. | THREE CENTS.

СТРАЙК НЕЗАДОВОЛЕНИХ МАЙНЕРІВ ЗМАГАЄТЬСЯ

СКРЕНТОН. — Влада організує поліцію, шерифів і військо, щоби зліквідувати страйк, викликаний незадоволеними майнерами „Юнайтед Майн Воркерс". Між незадоволених вносять замішання тим, що розпускають вісти, що на майнерських нарадах у ріжних околицях повітів Лакавана і Лузерн ухвалено самими незадоволеними вертатися назад до роботи. Влада є того переконання, що незадоволені вже звербували всі можливі сили, а тепер зачнуть розбігатися. Невдоволені певні, що звернуть до страйку всіх майнерів твердого вугля.

Страйк почався зприводу великого числа безробітних майнерів і політики, яка істнує в юнії. Власники копалень добувають вугля тільки в тих копальнях, де це получене з дуже малими коштами. Незадоволені домагаються, щоби власники відчинили всі копальні й розділили працю між усіх майнерів по рівному. А власники копалень уважають такий проєкт своїм „самогубством".

Влада не має стільки сили, щоби держати цей страйк у контролі. Дозволено на законне пікетовання в повіті Лакаванна, поза Скрентоном.

Висаджування в повітря домів динамітом уже почалося. Досі тільки підкладувано динаміт під доми страйколомів, щоби їх застрашити.

ҐОВЕРНОР ОСТЕРІГАЄ СТРАЙКУЮЧИХ В ОГАЙО МАЙНЕРІВ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Ґовернор Ґвайт оголосив заяву, в якій заповів, що проголосить „воєнний стан" у повітах Атінс, Гокінг, Пері й Вінто, щоби зліквідувати „надуживання", яких допускаються страйкуючі майнери. Під тими надуживаннями розуміє він висаджування в повітря динамітом мостів, як це сталося на залізничій лінії, якою перевозять вугіль, а далі пікетовання на дорогах і стріляння до людей та обкидування їх камінням.

Ґовернор заявив, що він старався погодити страйкуючих з власниками копалень, але це йому не вдалося. Він теж не може заборонити майнерам страйкувати, бо бачить, що й вони мають рацію. Хто страйкує, не допускаючися насильства, цей буде хоронений, заявив ґовернор.

Майнери протестують страйком проти поновного 25% обниження заробітної платні, яка тепер виносить $3 денно.

ЧЕРВОНІ ЗАПОВІДАЛИ РАДІОМ ПЕРЕВОРОТ.

ГАВАНА. — Населення Куби не знало, як це розуміти, що радіом заповіджено йому, що комуністи завдають смертельний удар правительству та перемають владу.

Виявилося, що це 7 комуністів напали на радіову стацію і з револьверами в руках перервали передавання артистичної програми, а передали свою і втікли.

ВИДАЛИ 16 БІЛІОНІВ НА ВЕТЕРАНІВ.

ВАШИНҐТОН. — На удержання воєнних ветеранів горожанської і світової війни видано досі з державної каси коло $16,000,000,000. Ще тепер видають денно на ветеранів $3,125,000.

СУХІ ПРОТИ РЕФЕРЕНДУМА.

ВАШИНҐТОН. — Протисалунова Ліґа звертає увагу конґресменам, що вживатиме за ворогів прогібіції тих всіх, котрі погодяться з тим, щоби перевести всенародне голосування в справі зміни акту Волстеда.

РУЗВЕЛТ ПРОТИ „ТРОСТУ ДЛЯ ВИКОРИСТОВУВАННЯ ВОДНИХ СИЛ".

ВАШИНҐТОН. — Зі всіх ґовернорів та інших осіб, котрі займають визначні урядові позиції, вважають нюйорського ґовернора найбільшим оборонцем контролі водних сил загалом, а не тростами.

ПРИЇДЕ З ЕВРОПИ НА ОДИН КОНЦЕРТ, І ТО ДОБРОДІЙНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Одержано від славного діріґента Артура Тосканіні телеграму, в якій він заявив, що сідає на корабель і вертається з Італії до Ню Йорку, щоби диригувати даремно концертом „Филгармонік Симфоні Сосаєті", який відбудеться в Карнеґі Гол дня 28 квітня, а з якого дохід є призначений на допомогу збіднілим музикам і артистам.

ПОЛІЦІЯ ВТРАТИЛА ВІРУ ЩОДО ЖИТТЯ СИНА ЛИНДБЕРҐІВ.

ГОПВЕЛ (Ню Джерзи). — Линдберґи певні, що в короткім часі їм звернуть викраденого сина, але поліція твердить, що та віра не є оперта на ніяких вказівках, які казали би в те вірити, бо всі пошукування показалися безуспішними.

СЕМЕРО ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛИ ПІДЧАС ЛЕТУНСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.

САН БЕРНАРДІНО (Каліфорнія). — Пасажирський літак наїхав підчас мраки на електричні дроти, що заподіяло катастрофу, наслідком якої згинули сім осіб.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

Хор „Боян" при українській католицькій церкві Пресв. Тройці в Йонґставн, Огайо, буде співати на радіо в середу, дня 23. березня, від години 7.40 до 8-мої вечір зі стації WKBN Йонґставн, Огайо.

НЕ БРЕШИ, БО БУДЕШ ХОРИЙ.

Комісар здоровля в Милвокі, д-р Келер, сказав у викладі перед молодю, що брехати і клясти шкодить здоровлю. Людина, котра говорить неправду або клене, попадає в неприродне напруження, яке може викликати забурення в травленню, туберкульозу й інші недуги. Обережно!

ТАК БУВАЄ, КОЛИ ДІТВАКИ ҐРАЮТЬСЯ СТРІЛЬБОЮ.

У Петрівцях долішних (Буковина) три хлопці пішли до ліса збирати хворост. Один з них, Франц Бобинюк, узяв з собою стрільбу. Він порався коло стрільби так довго, аж вона вистрілила і куля поцілила молодого Дроздика в голову. По дорозі до хати хлопчина сконав.

НІМЕЦЬКІ ГОЛОСИ ПРО РІШЕННЯ РАДИ СОЮЗА НАЦІЙ.

„Фосіше Цайтунґ" (ч. 52. з 31-го січня ц. р.) у депеші з Женеви п. н. „Женева опускає Українців" пише про те, що рапорт д-ра Сато станув майже цілковито на становищі польського уряду та жаліє, що в Женеві не репрезентував німецького уряду відповідальний політик, тільки урядник.

„Ще раз показується — читаємо там — як то погано, коли в Раді Союза не сидять відповідальні політики, коли вже сам міністер закордонних справ не може приїхати до Женеви. В Союзі Націй залежить богато, якщо не все, від особи, яка заступає уряд. Урядник міністерства закордонних справ, що дуже тісно звязаний його інструкціями, не має тут потрібної свободи виступу, яка нпр. власне в українській справі була необхідна та браку якої мусить найбільше жалувати сам той урядник".

Цікаві річі про рішення Ради Союза Націй в українській справі написав соціялістичний „Форвертс".

„Одноголосно відкинула Рада Союза Націй українські скарги на польський уряд — так, як це запропонував японський справоздавець Сато... Була умова, що Рада не зробить нічого Японії, а Японія нічого не робитиме проти Ради. Правда, ніщо не зашкодило б Союзови Націй, якби поміг меншинам, що благають помочі — але це було б немиле для урядів, котрі гнетуть меншини, а котрим ідуть з підмогою союзники навіть тоді, коли не мають у себе в хаті таких справ. В цьому значінню дуже знамене було приділення реферату Японії, яка через свою поведінку з Кореєю надається спеціяльно на протектора меншин... Якщо Союз Націй після заломання своєї акції в Китаю ще показує, що не може виконати другого свого завдання, цебто охорони меншин, — то що залишиться з престижу і довіря до тієї установи?"

На такий сильний голос справедливої критики безсильного Союза Націй не здобувся мабуть ні один інший часопис.

ЗА РЕОРГАНІЗАЦІЮ ВЛАДИ НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Екзекутивний комітет національно-соціялістичної партії предложив чехословацькому урядові меморіял у справі Закарпатської України. В цьому меморіялі згаданий комітет домагається реорганізації краєвої адміністраційної влади, признання губернаторови Закарпатської України відповідальної влади, закладання чеських шкіл тільки там, де цього дійсно треба, обсадження урядів місцевими кандидатами, заспокоєння господарських потреб місцевого населення і т. п.

СМІЛИВА ГРАБІЖ У ДАНЦІҐУ.

У ремізі трамваїв у Данціґу замасковані бандити забрали 6 тисяч ґульденів. У погоні за ними згинув від куль поліцай Юрашек. Двох службовців поранено.

РОЗКОПКИ В ЄГИПТІ.

Пишуть із Каїра, що археольоґічна експедиція єгипетського університету при розкопках біля піраміди Гіза натрапила на кілька могил так званих „мастаба". Деякі з них довгі 50 м., високі 15 м. Між могилами у скелях викуті вулиці. Більшість могил пограблені, дві залишилися добре збережені. В одній знайшли кістяк дівчини з родини королевича Каі. На шиї кістяка знайшли намисто з бузини, біля нього золоту луску. У другій могилі спочивають тлінні останки урядовця Сешеми. Роблять ще розшуки, щоби вияснити тайну мумії фараона з XVIII. династії, який завів у Єгипті монотеїстичну релігію 1375 літ перед Хр. Його мумії не знайшли до цієї пори й учені підозрівали, що тіло фараона спалили його релігійні противники.

МУРИНИ ТАКОЖ ХОЧУТЬ ВОЛІ І ВМИРАЮТЬ ЗА НЕЇ.

У великім краю Конґо (в середній Африці), що є кольонією Бельґії, вже пів року треває бунт тузамців-муринів проти бельґійської влади, яка їх гнобить і визискує ріжними драчками і даниками. Бельґійські військові відділи з панцирними автами, і навіть літаками, вже від кількох місяців „пацифікують" нещасне населення, та всеж муринські борці за свободу не подаються. Перед ворожою перевагою схоронилися в лісі і відти роблять наглі напади на жорстоких гнобителів. Воюють списами та затроєними стрілами, живі в неволю не піддаються, а зловлених наїзників карають смертю.

РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ КАТ.

Кат французької республики, Анатоль Дайблер, має дві гільйотини, які є його приватною власністю. Одна важка до екзекуцій у самому Парижі, друга легка до екзекуцій на провінції. Обі ці понурі машини держить він у гаражі, який є добудований до вілли ката. За кожну екзекуцію одержує кат 6,000 франків.

ХТО ЖИЄ З ПРАЦІ ХЛІБОРОБА.

Німецькі вчені ствердили, що хлібороб дає хліб і роботу трьом родинам: своїй власній і двом родинам у місті, купуючи промислові вироби.

ПИТАВ ВИЯСНЕННЯ ВІД ПОГРЕБНИКІВ.

Приятелі 85-літнього протестантського провідника в Монро, Нігра Флоренса, думали, що він уже переступив Йордан, і віддали його в опіку погребникови. Коли Флоренса положили на смертнім одрі, він протер помалу очі і спокійно запитав погребників, чого вони від нього хочуть. Відтак встав, казав себе вбрати в модніший стрій і зателефонувати по таксівку, бо йому спішно домів.

Перед пятьма годинами лікар Нігер проголосив був його мертвим.

ВІТАМІНИ У ЦВІТІ ВИШНІ.

В Японії багато вживають конфітур з вишневого цвіту. По думці лікарів цей цвіт має дуже багато вітамінів Б. В Японії цей цвіт дуже дешевий, то й дуже розповсюднені ці пахучі конфітури.

ДУШОГУБСТВО.

Анна Лізак з Бобулинець, пов. Бучач, хотіла позбутися своєї кількамісячної нешлюбної дитини. А що не мала відваги чи серця її вбити, то з... юрпада сплячу дитину живцем у землю і прикрила картоплянкою. В селіж сказала, що віднесла дитину на виховання у Вишнівчик. Та за якийсь час помітила одна жінка, що в полі на одному місці чогось дуже вовтузиться гайворння. Це вони випорпали трупа і клювали тіло. Жінка це донесла на поліцію. Підозріння впало відразу на Лізак, котра призналася до всього.

У „КОЛХОЗАХ" РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

У московській „Правді" з 26. січня ц. р. читаємо: „Українські „колхози" майже зовсім здержали хлібозаготовку. У зерносовхозі імени Косіора на Херсонщині кукурудзу зібрали щойно 25. грудня м. р. Частина збіжа згнила в копах, більшу частину розграбили. Від 14 січня хлібозаготовки припинені й сам заступник керманича Укрзернотросту, Завадський, заявив бригаді „Правди": „Хліба більше нема! Пяни невиконаний!" Совхози винницького цукротросту виконали плян з 1931 р. лише на 70.8 проц. і спинили хлібозаготовки".

ЗЛОДІЇ ГУЛЯЮТЬ.

Від довшого часу непокоїть Бичківці й інші сусідні села в Чортківщині якась більша злодійська банда, що сміло іде красти навіть фірою. І так недавно вкрали в о. Романовського в Бичківцях нову упряж на коні, а ніччу з 30-го на 31-го січня ц. р. забрали 14 сотнарів твердого збіжа. Нема ночі, щоби крадежі не повторились. До цеї пори не може поліція цеї банди зловити.

ПОВІСИВСЯ УЧЕНЬ ГІМНАЗІЇ.

На клямці від дверей в домі своїх батьків повісився учень 4 кляси гімназії у Володимирі (Волинь), В. Доманський. Батько самогубця найшов до кімнати в хвилині, як той уже був майже цілком удушений. Після уділення лікарської помочі самогубця перевезли до лічниці. Це вже другий з черги самогубний замах нещасного з клепця, а то з причини злих поступів у науці.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ҐАЗЕТИ ОБГОВОРЮЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ З ЯПОНІЄЮ

ПОТІШАЮТЬ СЕБЕ ТИМ, ЩО ЯПОНІЯ НЕ ВІДВАЖИТЬСЯ НАПАСТИ НА РОСІЮ.

МОСКВА (СССР). — Большевицька преса багато місця присвячує можливости японського нападу на російську територію на Далекому Сході. Та врешті тою ґазети приходять до висновку, що Японія не відважиться напасти на Росію, щоб заволодіти Владивостоком на Далекому Сході. Большевики кажуть, що японську активність на Далекому Сході підтримують Франція й Анґлія.

Ґазети хваляться, що Росія так підготована до оборони своїх земель на Далекому Сході, що Японія не відважиться напасти на російську територію. Вони разом з тим замовчують те, що останніми часами відповіди Японців на дипломатичні ноти большевиків мають характер не дуже приятельський і Японія все більше відповідає Москві стилем большевиків.

НЕМА ЗАМИРЕННЯ В ШАНҐГАЮ.

ТОКІО (Японія). — Всі спроби Ліґи Націй та інших чинників привести до замирення між Японцями та Китайцями в Шанґгаю не дають бажаних наслідків. Вже здавалося, що нарешті наступить порозуміння між ними в Шанґгаю на підставі пропозиції Ліґи Націй. Японський уряд згодився принципово приняти предложення Ліґи Націй, але воєнне командування не хоче на них погодитися.

Японські військові є проти того, щоб негайно відтягнути японську армію з теперішних позицій до інтернаціональної частини Шанґгаю та щоб цей відхід японських військ переводився під доглядом спеціяльної комісії Ліґи Націй. Військові є також проти того, щоб невтральна смуга між Китайцями та Японцями в районі Шанґгаю знаходилася під контролею інтернаціональної комісії.

ПЕРЕСЛІДУЮТЬ КОМУНІСТІВ У МАНДЖУРІЇ.

ТОКІО (Японія). — Манджурський уряд почав боротьбу з комуністами в Манджурії. Вже припинено всі китайські та російські комуністичні ґазети, що виходили на території Манджурії. Комуністам, навіть офіціяльним особам, що служать на Східно-Китайській залізниці, тепер доводиться таємно збиратися на наради.

Правитель Манджурії, Генрі Пу-Ї, заявив, що Манджурія має тепер підтримувати як найтісніші звязки з Японією. В Манджурії проголошено закон про вибори до парляменту. Виборчого права не мають чужинці, що недавно перейшли в манджурське підданство, а також усі Китайці, які мешкають на терені Манджурії.

ЗАМАХ НА ПРЕМІЄРА ЄГИПТУ.

КАЇРО (Єгипет). — Підчас того, як премієр-міністер Сідка Паша їхав на дипломатичний обід, на нього зроблено замах. Якийсь невідомий злочинець кинув бомбу до воза, на якому їхав премієр. Та вибух був такий незначний, що не ушкодив премієр-міністра.

Поліція каже, що бомба була малої сили й невміло зроблена аматорами. Такі бомби Єгиптяни часто вживають підчас своїх політичних демонстрацій.

НЕСПОКІЙ В ІРЛЯНДІЇ.

БЕЛФАСТ (Ірляндія). — Уряд північної Ірляндії з увагою придивляється до політики Де Валери, що тепер став президентом південної частини Ірляндії, відомої під іменем „Незалежної Ірляндської Держави". Де Валера, як відомо, думає скасувати присягу президента на вірність анґлійському королеви, а також зробити спробу обєднати північну та південну частину Ірляндії в одну державу.

Уряд північної Ірляндії занепокоєний тим, що війська ірляндської революційної республиканської ґвардії знову роблять свої маневри на кордоні північної Ірляндії. Можливо, що вони підготовляються до нападу на неї. Де Валера каже, що коли через відмову Ірляндії складати присягу на вірність анґлійському королеви прийде до боротьби з Анґлією, то в цьому буде вина Анґлії, а не Ірляндії.

ҐАНДІ ДУМАЄ ДОВГО СИДІТИ У ВЯЗНИЦІ.

ПУНА (Індія). — Магатма Ґанді знову замовив одинацять книжок, які він хоче прочитати у вязниці. Як відомо, Ґанді сидить тепер без означення часу, на який його замкнено до вязниці за намір знову підняти активну боротьбу в Індії проти Анґлії. Найбільше цікавиться Ґанді фільософічними книжками.

Він уже прочитав біблію, а тепер починає студіювати коран, який читав колись давно.

ЗАКЛИКАЄ НЕ ЗВЕРТАТИ УВАГИ НА КОМУНІСТИЧНУ ПРОПАҐАНДУ.

ГОНКОНҐ (Китай). —Ченґ-Чінґ-Танґ, командуючий кантонською армією, закликає своїх вояків не піддаватися комуністичній пропаґанді, а навпаки, рішучо боротися з комуністичною активністю. Комуністи дезорґанізують Китай та погіршують його економічно-фінансове становище. Це підриває успіх боротьби Китайців з Японцями. Активність китайських комуністів може привести до розриву доплюматичних зносин Китаю з радянською Росією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ПРОТИ СУДОВОЇ ЗАБОРОНИ В СТРАЙКАХ

Перед леґіслятурою стейту Ню Джерзі знаходяться тепер проєкти двох законів, які мусять обходити кождого робітника. Ці два проєкти стараються завести для робітників у стейті якраз такі права, які щодо федеральних судів уже завів недавно ухвалений у конґресі федеральний закон проти надуживання судових заборон („інджонкшенів").

Один проєкт забороняє судам стейту видавати судові заборони в суперечках між робітниками й підприємцями всупереч звичайним правам робітників. Ці права закон означує загально як право найматися гуртом на роботу, свободу орґанізуватися, свободу слова, зборів і мирних зібрань. Суд має право видати „інджонкшен" аж тоді, як він переслухав обі сторони на явнім переслуханню та дістав докази, що поповнено безправні вчинки та що позовникови грозить неминуча неповоротна шкода. Тимчасові заборони мають правосильність тільки на пять днів, а коли вони стратять основу, мають бути скасовані. Хто самий не виповнив законів про суперечки з робітниками, не має права до „інджонкшена". Судовий приказ має виразно означити заборонені акти й подати особи, яким їх заборонюється. Люди, котрим закидується нарушення судових законів, мають право бути судженими лавою присяжних суддів, а не тільки самим суддею, як це було досі. Кара за нарушення заказу не може переносити 100 долярів, або 15 днів вязниці.

Другий проєкт зносить так звані контракти жовтої собаки, якими, як відомо, підприємці зобовязують робітників не орґанізуватися в робітничі юнії. Відомо теж, що цього роду контракти вже заборонено недавним федеральним законом, а за останні два роки заборонили їх теж шість інших стейтів.

За ті два проєкти стоять робітничі орґанізації та всі думаючі громадяни, які бажають кращого залагоджування суперечок між підприємцями й робітниками. За них стоять визначні правники, які, хоч не належать до робітничої кляси, відчувають, що дотеперішня судова практика давала підприємцям богато більше прав ніж робітникам і робітничим орґанізаціям. Вони вважають, що нові проєкти повинні бути ухвалені нюджерзькою леґіслятурою як основа справедливішого відношення між робітниками й підприємцями.

Проєкти мали бути вироблені так, що Найвищий Суд не буде вже могти скасувати їх як противні американській конституції. Тому робітництво стейту Ню Джерзі жде, що леґіслятура ухвалить оба проєкти в якнайкоротшім часі.

З ПРИВОДУ СМЕРТИ МИКИТИ ШАПОВАЛА

(Допис із Праги)

Дня 25 лютого помер нагло у Ржевницях біля Праги Микита Шаповал, а 2 березня в присутности численної громади українських еміґрантів відбувся сумний обряд палення смертних останків Покійного в крематорії в Празі. Над труною промовляли: брат покійного, ґенерал Микола Шаповал, професор Швець, Н. Григоріїв, В. Чернов (від російських соціялістів-революціонерів) і інші.

Зі смертю Микити Шаповала відійшла з українського громадського й політичного життя небуденна, оригінальна постать. Народжений року 1882, М. Шаповал належав до того покоління українських діячів, якому судилося вести працю політичного освідомлення українського громадянства перед світовою війною, а потім в часі революції боротися за незалежність України.

De mortuis aut bene aut nihil (про мертвих треба говорити або добре або нічого), каже давне римське прислівя. Але ця приказка торкається більше звичайних, мало або й зовсім непомічених людей. Про тих людей, що відогравали певну визначну ролю в українськім життті, можна й **треба говорити і писати правду,** без зайвого „славословія" і без отрути особистої чи політичної злости. Смерть людини переносить її в минуле, в історію, а ще ті самі Римляни казали, що історію треба досліджувати „без гніву й сторонничости" (сіне іра ет студіо).

М. Шаповал походив з убогої селянської родини на Катеринославщині, в Донецькому вугільному басейні. Самотужки почав він добиватися освіти. З великими трудностями пощастило йому скінчити військову школу і він став офіциром російської армії. Але участь у революційнім русі перервала його військову карієру.

Рано прокинувся в ньому письменницький і журналістичний хист. Як більшість української „свідомої" інтеліґенції на Великій Україні перед революцією, також і Шаповал почав свій літературний шлях віршами. Але, не кидаючи віршування, хоч воно йому не придбало слави, Шаповал перейшов до публіцистики. Належав до ґрупи письменників, що від 1909 року гуртувалися коло місячника „Українська Хата" в Києві. В „Українській Хаті" Шаповал писав статті критичні й публіцистичні. Треба признати, що в своїх статтях він дуже влучно плямував нерішучість та угодовство тодішних провідників „свідомого українства", що сподівалися своєю льояльністю супроти російської держави здобути прихильність царської влади до українського руху, або хоч відвернути дальші переслідування Українців. **В той час М. Шаповал стояв дуже далеко від соціялізму; не був навіть прихильником демократії. З круга редакції „Української Хати" виходили книжки, в яких доказувано, що соціялістична ідея нічого не варта.**

М. Шаповал проповідував віру в „сильних людей", які мають визволити Україну. Коли перечивувати тепер писання М. Шаповала в „Українській Хаті", то сама собою кидається в очі велика подібність його тодішніх думок з новочасним **фашизмом:** тасама погорда до „маси", мовляв, — „громада — капуста головата", ті самі поклони перед „героями історії", перед „надлюдиною"; тесаме заперечення рівности між людьми в суспільнім життті, підчеркнений „аристократизм". Шаповал писав тоді, що **йому сором дивитися на те, як інтеліґентні Українці захоплюються українським народнім мистецтвом — грою на бандуру, народніми строями, народніми танцями і т. д.**

Таке „наставлення" „Української Хати" та її провідника М. Шаповала, зосібна його виступи проти соціялізму дуже пошкодили йому після революції 1917 року. З вибухом революції М. Шаповал, як і велика більшість української інтеліґенції того часу, побачив відзу, що до українських робітників і селян не можна підходити з голим гаслом — „хочемо України". Бо ті селяни й робітники питають: „А яка буде та Україна? Чи буде панська земля й далі панська, чи людська? Чи будуть і за української влади фабриканти **нелюдським** способом визискувати робітників?"

Словом, Шаповал переконався, що український національний рух тісно звязаний з поліпшенням становища українських працюючих мас; побачив, що **ці маси тільки тоді активно боротимуться за Україну, коли будуть мати надію, що в „своїй хаті" будуть ліпше й вільніше жити ніж у чужій.** І Шаповал пристав до молодої партії українських соціялістів-революціонерів, яка зорґанізувалася з початком революції 1917 р. Але через свою попередню діяльність в „Укр. Хаті" Шаповал не міг відразу здобути довіря й впливу в партії соціялістів-революціонерів. Потроху, як сильна й діяльна людина, він всеж висунувся в перші ряди партії.

За гетьмана Скоропадського Шаповал відограв визначну ролю в підготовці революції проти режіму російсько-польських дідичів, що схотіли були мирним шляхом прилучити Україну до білоґвардійської Росії. Відомо, що Шаповала мав Національний Український Союз вибрати в члени Директорії, але він не рішився приняти цей вибір. Після перемоги Директорії Шаповала призначено на міністра земельних справ (грудень 1918 р.). М. Шаповал не міг ніколи переболіти своєї помилки, що він відмовився бути членом Директорії і після перемоги повстання він мусів бути звичайним міністром, а „високу політику" вершила Директорія. В Директорії поруч з Винниченком та Петлюрою засідали люди, які зовсім не доросли до завдань моменту, а попали в Директорію як Пилат у „Вірую". На Україні від Сяну аж до Дону греміли в той час гармати, лилася кров, горіли міста й села. **Між українськими масами визначився був з початку 1919 року нахил до большевизму. Цей скороминучий настрій збентежених мас вплинув і на Шаповала, як на Винниченка та Грушевського. Всі три в найтраґічніший для України момент з доброї волі виїхали за кордон.**

На посаді радника місії української републики в Будапешті, на Угорщині, Шаповал був саме в той час, коли там запанували були мадярські комуністи на чолі з Белею Куном (березень—червень 1919 року).

Московські большевики мали тоді плян — захопити всю Україну, аж до Карпат, зєднатися з мадярськими комуністами і потім рушити походом в інші країни західної Европи. Ця ідея дуже припала до вподоби Шаповалови. Від того часу почалися його переговори й зносини з большевиками. Винниченко, Грушевський і Шаповал опинились на чужині махнули рукою на те, що там на Україні українські народні маси ведуть уперту кріваву боротьбу проти чужих наїзників. Вони сподівалися, що в страшнім суді „всесвітньої революції" Україна, як найдужче поневолена країна, нічого не програє, а тільки виграє.

Але незабаром настало гірке розчарування. Винниченкова подорож до Харкова 1920 р., його нещасливе комісарування та поворот за кордон протверезила не одного радянофіла. Але **відкинувши систему російського большевизму, М. Шаповал пробував створити теорію українського радянства, з „трудовим принципом" і „диктатурою трудових мас".**

Від 1921 року він оселився в Празі, де тоді саме сподівалися, що большевицька диктатура скоро впаде.

Чехи давні русофіли — і вони шукали між Українцями таких людей, які пішлиб на переговори з російськими демократичними елементами. Не випадково це сталося, що в **руках покійного Шаповала та його празької ґрупи українських сесерів опинилися великі суми після того, як відбулося порозуміння між ними та російськими есерами в справі федерації з Росією.** Російські есери мали великий вплив на політику чеського міністерства закордонних справ. Під золотим дощем почав М. Шаповал широку політичну діяльність на еміґрації: видавництво місячника „Нова Україна", політичні брошури, політичні курси, селянська спілка, робітничий союз і т. д.

Всюди в цих орґанізаціях на чолі стали прихильники М. Шаповала. **Громадський комітет,** заснований у Праці 1921 р., **був на початку позапартійною орґанізацію й зробив богато для утворення високих українських шкіл у Чехословаччині,** як Господарська Академія в Подєбрадах і Педаґоґічний Інститут у Празі. Але незабаром з Громадського Комітету повиходили всі незалежні елементи, і комітет став фактично виконавчим орґаном празької ґрупи есерів. Цей комітет нарешті розпався через те, що сама ця ґрупа розкололася та повстала проти свого провідника М. Шаповала.

Недавні прихильники й низькопоклонники М. Шаповала відвернулися від нього в той момент, як висохло жерело кредитів для нього в чеському міністерстві. Отоді саме (1926 р. і пізніше) пізнав Покійний Шаповал вартість своїх „прихильників", з яких кожний старався показати себе найнепримиренішим його ворогом і намагався йому найболючіше допекти.

Безперечно, своєю горячою вдачею, своїм нездержливим темпераментом пок. Шаповал наробив собі ворогів з колишніх прихильників. Можливо, що тяжка недуга (серце й передчасна склероза) порушила вже давно нервову рівновагу Небіжчика, й тому він часто допускався таких виступів у громадськім життті, які шкодили йому самому. Він вірив у свої сили, мріяв, що по повороті на Україну буде президентом української державы... Людина небуденної енерґії, М. Шаповал багато працював над питаннями соціольоґії, але на жаль, тут йому бракувало наукової підготовки, і через те, поряд із здоровими й цінними думками, зустрічаємо в його писаннях погляди перестарілі, ненаукові, примітивні.

Між Українцями поширений погляд, що, мовляв, людина тоді набирає ціни, коли має титул доктора або інжиніра. В культурному світі дивляться не на титул, а на **вартість людини,** на знання й уміння, хочби й без усякого титулу. Хоч покійний М. Шаповал не мав закінченої середньої освіти, але він своїм природнім розумом і невтомною працею перевищував багатьох титулованих осіб серед українського громадянства. Але й він піддався гипнозі титулів і почав роздавати титули докторів в Українському Соціольоґічному Інституті в Празі, якого директором він був. І сам приняв титул доктора від тогож інститута. Покійний Шаповал всюди хотів грати першу ролю, всюди стояти на чолі, а як ні, то переходити у ворожу опозицію проти тої чи іншої орґанізації. — Це наробило йому великих неприємностей. При кінці свого життя він був цілком у неласці в чеських урядових чинників. **Не було ні одної української політичної ґрупи на еміґрації в Европі,** з якою у пок. Шаповала збереглисяб не то що політичні відносини, але хочби особисті взаємини. **Єдино з ґрупою російських есерів на чолі з Черновом Шаповал мав постійний контакт в Европі, бо належав до спільно з Росіянами заснованої „Соціялістичної Ліґи Нового Сходу",** а в Америці був у контакті з ґрупою „Оборона України".

В літі 1929 року українська еміґрація в Чехословаччині проводила на вічний спочинок відомого мецената української культури, Евгена Чикаленка. Над труною Чикаленка було сказане велике слово, що він не мав ворогів, хоч і мав противників.

На похороні М. Шаповала мабуть зійшлася більшість тих, що в останні роки його життя не мали з ним нічого спільного з причин громадських, політичних або персональних. Вони поприходили сказати останнє „прощай" тій людині, яка мала великі дари від природи, але через несприятливі обставини не могла їх гармонійно розвинути. Кожний відчув жаль за тим, що небіжчикови не судилося зєднати в собі поряд з культурою розуму, ще й опанування характеру, володіння своїми пристрастями.

Кажуть, що такий великий акт, як смерть, усіх людей мирить. І кожний, хто був на похороні М. Шаповала, це відчув. Але в цьому наша українська траґедія, що ми вміємо миритися тільки після смерти, а не вміємо порозумітися, нехай не політично, але хоч персонально по людському, ще за життя.

Е. Виноградський.

В. Пужак.

ХИТРА ГУЦУЛКА

(Оповідання).

(4)

Стара відійшла. Гната відвели до льоху, в котрім ще перед хвилею була його мама. Се був льох на картофлю і на бураки. Картофлі там не було. В однім куті ще було трохи бураків, що вже гнили і пускали свіжі кільці. Вони були бліді, бо до них не доходив промінь сонця. В другім куті, такім темнім, що добачити могло тільки око вже привикле до темноти, стояла бочілка. Гнат скоро допевнився, що в бочілці оцет. В третім куті була купа соломи, якою мабуть в зимі накривали картофлю. В соломі була яма, яку собою витиснула мама Гната, коли там лежала. Коло тої ями на листю хріну лежав хліб, кусник сала і бриндзя.

Гнат був голодний, та він про їду тепер не думав. Він далі оглядав свою вязницю. Приступив до дверей і потелепав ними. Хоч були замкнені на колодку, він міркував собі, що годен виломити їх.

— Отже та вязниця мені не страшна, — Гнат подумав. — Зараз коло хати ґрехіт і кущі. Як виломлюся і вискочу, то заки варта схаменеться, заки стрілить, я вже буду між скалами... Найгірша біда в тім, що мама обіцяла прислати Калину. Щоби спасти власну кров, мама робить таку погань і жертвує невинну дівчину!... З того вийде щось ще поганіше. Одного Москаля я вже вбив за ту дівчину. Мама всилує мене, що вбю ще одного... того полковника.

Гнат став далі роззиратися. В одній стіні під самою стелею були довгі цвяхи. Гнат добре намучився, та одного таки виймив. Всунув його за пазуху і погадав:

— Не такий гострий як баґнет, та серце пробє!

До полковника прийшли полевим телефоном нові вісти. Цілий російський фронт посувався вперед. Австрійці відступали. Він дістав приказ завтра посунутися пару кільометрів далі.

— В сій лісничівці буду ночувати ще тільки раз — подумав і вийшов давати прикази. Варті на воротах приказав, що як прийде дівчина з покладками, то пропустити її і привести до нього.

Саме в тій хвили минув час служби його першого адютанта. Він відходив відпочати, щоби в годині семій знов прийти. Полковник сказав йому:

— Як ваша служба знов зачнеться і тоді, себто по семій годині, той Гуцул ще буде під ключем, то виведіть його за хату і не питаючи мене, розстріляйте його!

В льоху Гнат господарив далі. Вгриз кусник хліба і прикотивши бочілку з оцтом під вікно, виліз на неї. Тепер міг дуже вигідно дивитися крізь вікно, як би не те, що шиба була дуже замарана, нечиста. Ненадумуючися ні хвилю, видушив шибу. Далі була залізна решітка. Вона не заслоняла села, з лісом, неба, хати Калини і тої дороги якою вона буде йти з покладками і буде переходити попри вікно його вязниці.

— Побалакаю з нею, заки вона переступить поріг полковника. Заборону їй жертвуватися за мене. Рішучо заборону!

Що хвиля ставав на бочку і позирав на білу каменисту дорогу. Сонце вже спускалося за гору, а на дорозі Калини все ще не видко.

— Хитра дівчина мабуть вгадує, що її тут жде, отж. не хоче йти. — подумав. — Розумно робить.

По хвили його думка обернулася в противний бік:

— Як вона вгадує, що жертвуючися, спасла би мене, то хіба не любить мене, коли не приходить.

Хоч тепер подумав, що повинна прийти, його кортіло кричати крізь вікно: „Нехай не приходить!".

Коли так стояв і крізь вікно дивився на світ божий, у дверях заскреготав ключ.

— Мабуть несуть мені їсти. Я ще не зїв того, що мама полишила.

Озирнувся. На порозі стояв салдат і спитав його:

— Чи прислати попа?

В першій хвили Гнат не відповів нічого, тільки подумав собі:

(Кінець буде).

ЯПОНСЬКА ХАТА.

Японські хати взагалі деревляні, всі без фундаменту, без пивниці та комина, крівля з дощок, черепу або дахівки. І по великих містах майже лише прилюдні будинки є з цеґли, каміння або бетону. Японські дімки легенькі та слабонькі, наче будівлі з карт, бо не мають стояти століття, лише яких 10 літ. Опісля їх валять або відновляють, добудовують безпечний вистаючий дах, де мешканці не бояться землетрусу, що їх засипле.

Середина хати поділена на кілька кімнат стінами, поправді паперовими тапетами або мальованим шовком, розіпнятим на деревляних рамах, які можна пересувати рівцями в долівці та стелі. Так Японець може мати кімнат, скільки захоче.

Кімнати яких три метри високі. Хата вбогих людей має лише сінки та кухню й закуток для зливу. Найчаснішe японські доми мають по три кімнати: сінки, мешкальну кімнату та гостинну.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ.

Союз Українок при роботі.

Дня 13. березня відбулися збори відділу Союза Українок, присвячені памяти нашої мучениці, Ольги Бесарабової.

Збори відкрила предсідателька п. Кравець, а по ній відчитала два відчити п. Микитин, одна з найдіяльніших наших жінок стейту Род Айленд.

Потім забрав слово гром. Болюх з Провіденс, Р. Ай. Він виголосив довшу промову, в якій змалював положення нашого народу по обидвох боках Збруча. й взивав до створення одного національного фронту та піддержання визвольної боротьби і наших культурних інституцій.

Гром. Болюх говорив також про положення наших братів на Великій Україні та про їх неволю під большевиками, називаючи большевицьку колективізацію модерним кріпацтвом. Отся критика большевицького „раю" не припала до вподоби московським прислужникам, котрі прийшли на ті збори, і вони почали оборонити червових катів України. Гром. Болюх згадав, відповідаючи їм, про численні розстріли наших селян і їх висилку на Соловецькі острови, та про те, що большевики віддали Західню Україну Польщі, заключаючи в Ризі мир з Поляками. Згадав теж і про те, що в цілім світі піднеслися протести проти польської „пацифікації" й катування наших селян та народніх робітників у Галичині, але совітський комісар Літвінов, хоч протестує часто проти ріжних надужить, не підняв досі голосу в обороні скатованого Ляхами українського селянства.

Ще забирали голос п-ні Кравець і Микитин і гром. Ворона, закликаючи громаду до єдности і живішої народньої праці.

Присутний.

—o—

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Без солідарности нікуди не зайдемо.

Треба десять разів падати і десять разів вставати, а таки свого досягати. І тому не треба вважати великим лихом сам факт, що наші кандидати перепали при міських виборах. Але жаліти треба над тим, що обидва кандидати, себто д-р Кібзей і В. Холявий, одержали тільки 1,549 голосів. Чим це пояснити? Адже в 1930 р. сам д-р Кібзей одержав коло 1,400 голосів, а тепер можна було голосувати на обидвох кандидатів, а вийшло таке, що обидва одержали малощо більше ніж один наш кандидат в 1930 р. Виходить, що кождий голосував, як хотів. Не було одної думки, одного пляну й одного національного фронту. Не було громадянського почуття і громадянської чести, яка наказувала би постояти за своїх кандидатів.

Коли ми так будемо ставитися до наших справ, то школа наших віч, свят і торжественних заяв та промов, бо все те на ніщо не здасться, коли не буде поперте національною солідарністю. Нам треба розбудовувати життя, здійснювати конкретні пляни. Не можна нам оглядатися на крикунів і критикоманів, а треба видвигати наших людей на передові місця, бо як їх не буде, то коло кого буде гуртуватися тут роджена молодь?

І це є каригідне, що на відчиті бувшого англійського посла Ренi Смита не було стільки людей, як повинно бути. Цеж влаштовували відчит відділи У. Н. Союза і можна було надіятися, що самих Союзовців буде більше. Дехто може викручуватися, що, мовляв, це Союзовці уряджували, а тимсамим це не його справа, бо він не належить до Союза. Нам уже пора вилічитися від такого загуменкового поступовання. А треба попирати кожду справу, коли вона змагає до нашого добра.

А. І. П.

—o—

NEWARK, N. J.

Lecture of Hon. Rennie Smith.

Through the efforts of the Ukrainian Committee of Newark, N. J., the Ukrainian people of that city together with a fair sprinkling of other nationalities, were fortunate enough to hear a most timely and enlightening lecture on "Great Britain, the League of Nations and the future of Ukraine," given by Rennie Smith, ex-member of the British Parliament.

The lecture was given on March 13, 1932, at Krueger's Auditorium and the audience filled the entire huge auditorium.

Chairman Malomin introduced Mr. Chez, who in a brief manner sketched the purpose of this meeting. He was followed by Mr. Laddy, a leading member of the Bar of the State of New Jersey who made a few laudatory remarks about the Ukrainians in America. He was followed by Rev. Kuziw, who introduced the principal speaker of the day.

Mr. Rennie Smith introduced himself as a member of the British Labor Party, and an ex-member of Parliament: the "ex" being due to temporary eclipse of the Labor Party as the dominant party of England. Thereupon he showed the connection between himself and Ukraine's claim for freedom by pointing out that his main interest in life was and is — freedom. He then briefly outlined the meaning and growth of freedom in the United States, England and on the Continent.

When at the close of the World War, Ukraine broke up into four parts, each part was guaranteed an autonomy. One of these parts was that section which went to Poland at the fall of the Hapsburgs. Poland guaranteed the Ukrainians certain autonomous rights, but as time went by the guarantees were not carried out; on the countrary, she did her best to destroy Ukrainian culture and religion. These acts culminated in the so-called pacification of 1930, which in reality was nothing less than plain, outright, barbaric cruelties inflicted upon the Ukrainian people.

For the purpose of appealing to the Allied Powers and pointing their responsibilities in the Polish occupation of Eastern Galicia, some Ukrainian leaders managed to leave Poland. One of these was Mme. M. Rudnytska, a member of the Polish "sejm". Through her efforts this terrible terror was brought officially to the attention of the British Foreign Office. This led to sending to the scene of action of two Laborite members of Parliament. Their report was most comprehensive in showing the existence of such barbaric atrocities in the heart of civilized Europe.

Rennie Smith then switched over to a discussion of the League of Nations, especially to that Council's dealings with minorities. He showed the extreme importance of the minorities council by pointing out that discontented minorities are bound to bring about war.

He recounted how the Polish delegate at Geneva attempted to belittle Polish atrocities and who for his pains was sternly rebuked by Henderson who said that this problem was not merely a Polish question but an international affair.

Mr. Smith then accounted for the League's present failure to act on this matter by indicating that the chairman of the investigating committee was a Japanees representative, who because of the present China-Japan trouble has been unable to pursue this matter any longer. However, we at least should be consulted by the fact that the February 1, 1932, issue of leading newspaper of England, the Manchester Guardian, had an article entitled "Poland found guilty of the atrocities by the League". This verdict of the League of Nations is a moral victory for the Ukraine, although it does not compensate for the horrors suffered by the victims.

In conclusion Mr. Smith offered several suggestions as to how to deal best with this situation. He proposed that the League of Nations should send a permanent committee of neutrals to Galicia, whose task would be to see to it that the Ukrainians be free to excercise their rights, and to take care of all petitions and grievances. Also, that a permanent minorities commission, with improved machinery, be established at Geneva for the handling of all such situations. He then bade us not to lose heart; to keep on fighting for Ukraine's freedom, remembering that we already have the moral authority of the League of Nations behind us.

Rennie Smith was followed as a speaker by Commissioner Egan of the City of Newark who pointed out that there were about 8,000 Ukrainians in Newark and its suburbs. As the head of both the Police and Fire Departments of Newark, he vouched that our people are the most law abiding of all the nationalities.

Stephen Shumeyko.

MILWAUKEE, WIS.

Танковий попис.

In a recent issue of the "Svoboda," I read an article by Mr. T. Barsuk regarding a concert given in Milwaukee. I would like to add that since that time the dancers of Milwaukee have followed up the good beginning by winning first prize in The International Folk Dancing Contest sponsored by the newspaper "Sentinel" and the Wisconsin Theater of Milwaukee.

Dancers of nine different nationalities were entered in this contest which began about two months ago. On February 25th, the Ukrainian dancers had an opportunity to dance before an American audience which packed the tonwn's biggest theater to capacity. The other nationalities had other evenings in which to show their folk dances.

On Thursday, February 7, (? —Ed.), the day set for the finals of the contest, I went to Milwaukee to see for my self whether our dances were as good, or better than, others.

Knowing that there are not many of our people in Milwaukee, I began to lose hope when judges announced that the winners would be picked by the applause of the audience. However, the public seemed to like the "Kolomeyka", danced by Theodore Rakovecky and Mary Psiuk, and many hopes began to rise. Sure enough, the audience liked the Ukrainian dance, the applause was deafening, and the Ukrainians were awarded the first prize.

Credit should be given to Rev. John Lampart, who made it possible for the group to participate in this contest. It was he who made the orchestration for the dances and encouraged the dancers. With a man like that the dancers of Milwaukee will, no doubt, earn glory for themselves as well as for the Ukrainian people in general.

John Sawchyn,
2453. N. Marmora Ave.,
Chicago, Ill.

СЛОВО КИТАЙЦЯ МАЄ ВАРТІСТЬ ЯК ПІДПИС.

Китайські робітники чесні аж до неправдоподібности.

Які є в дійсности Китайці, доказують образки з життя кулів, тих найубожчих серед убогих.

Китайські містечка все оживлені двоколісними візками, які тягнуть обдерті, всеж таки скорі Китайці. Їм погано платять, а за цілий день такий кулі зїсть пригорщу рижу. Вони дуже чесні, а мало котрий чужинець може на них жалітися.

У Шангаї прибіг раз на вулиці до полісмена задиханий кулі з клунком. Знайшов клунок у своїм візку і боявся, що його підозріватимуть у крадежі. Поліцай розвинув клуночок і знайшов у ньому 800 долярів. То була дуже велика сума, тому кулі замкнули у поліційному арешті. Хто міг згубити гроші? Китаєць знав це, та не міг ближче означити того чоловіка. Прийшов до нього якийсь дуже поважний пан, налягав на одну ногу, а казав везти себе більше ніж три милі та заплатив за це коло 4 центи. Коли кулі жалівся, що то замало, той пан накинувся на нього та вдарив його кілька разів палицею. Китайцеви не оставалось нічого, лише вдоволитися тим, що дістав. Та той пан забув на візку згаданий клуночок.

За той час, як кулі переслухували, прийшов на поліційну станцію його кульгавий пасажир, щоби повідомити про крадіж грошей. Як лише побачив Китайця, знову став бити його палицею. Та тепер кулі мав щастя, бо полісмени сказали панови, що його поступок це безправство. І поліції завдячував кулі, що дістав теппер кілька долярів знализного

Такі приміри чесности не є між китайськими кулі рідкістю.

Один з дуже відомих чужинців у Шангаї найняв собі рікшу (двоколісний візок) і їздив по місті за закупном. Потім поступив до каварні, а кулі мусів чекати. Колиж вийшов з каварні, забув зовсім про свої закупна та про клунки на візочку і поїхав до дому трамваєм.

Кулі чекав і чекав, та дарма. Чужинець щойно пізніше пригадав собі про кулі та про свої закупна. Не вірив, щоби там кулі ждав увесь день. Тимбільше здивувався, коли на другий день вечером вертався до дому та почув перед двермі суперечку. Якийсь кулі сварився там зі слугою та домагався, щоби прикликав пана.

Тепер довідався від кулі, що він ждав на нього на місці, а коли не міг діждатися, пішов з клунками від крамниці до крамниці та допитувався про його адресу, аж вкінці довідався.

Вкінці ще один примір. Якась чужинка купила в Шангаї за 500 долярів шовку і на дорогу до дому наняла собі двох кулі. Одного для себе, другого, щоби віз закуплений шовк. Сама їхала попереду, та в чужинецькій концесії такий великий рух, що оба кулі згубилися і чужинка приїхала до дому сама. Як жеж збентежилася, коли перед її домом вечером зупинився рікша та виложив її шовк. Їздив так довго по місті, аж стрінув свого товариша, який віз тую чужинку до дому й довідався її адресу та знайшов її.

Мабуть ніде в світі нема такої строгої торговельної моральности, як у Китаю. Коли Китаєць дасть вам на щось слово, то це значить стільки, що вексель. Хоч зарібок вистарчить йому на цю пригорщу рижу, то він таки є чесний.

Щира дитина.

Гості одушевляються синком панства Швакiв, Іванком. Іванко слухає спершу тієї критики рівнодушно.

— Має мамусине чоло — каже хтось.

— А волосся й очі батькові.

— І споденьки маю пелелобдені з татькових споднів! — стверджує гордий Іванко.

З ЖІНОЧОГО РУХУ.

NEW YORK, N. Y.

Girls in Action.

The Social Committee of the Ukrainian Civic Center held a dance on Sunday evening, March 13th, at the quarters. Miss Vera Macheyowsky, the chairman of the committee, was in charge and was assisted by the members of the club. The splendid attendance and support of our friends was indeed an inspiration to the members to continue with the activities planned.

It is believed that March is known among the Ukrainians as the month to honor Taras Shevchenko. Miss Dorotty Macheyowsky started the educational field by reading in English a lecture on the life of Taras Shevchenko at a meeting held March 8th. This work started by giving a short lecture by one of the club members at least once a month on Ukrainian topics such as: — Life of Ukrainian authors and historians, Ukrainian History. Customs, Handicraft and Ukrainian current events, was endorsed by all members. Other interesting discussions were held among the girls. In order that every member may get a chance to conduct a meeting, it was decided that members in turn will preside at meetings. The president was attached with hot arguments by members after she had praised the girls for fulfilling the task assigned to them with such good intentions. Miss Mary Bodnar expressed that there was no necessity for praise as it was the duty of every individual with character to carry out their assignments, no matter how difficult it may be to do so. Also that all the members did not fully participate in mixing with the guests unknown to them.

It was also decided to call once a month on some member of the club and on Sunday afternoon, March 27th, the girls of the club and their friends will be received by the club's president at her residence. We are positive that she is looking forward to this date as well as all the girls; and also hope that after a run to Jackson Heights, Long Island, we will not find the tea pot boiled dry.

In accordance with the regular program, the fourth Wednesday of the month the New York City Civic Center hold an open Forum and in order that the Ukrainians may attend, the fourth meeting of our club is ommitted. There will be no session on Tuesday, March 22nd. The club will take part in a Dance & Supper given by the N. Y. C. Civic Center at the Commodore Hotel, April 15th. At this gathering the Ukrainian will provide Ukrainian entertainment. Tickets my be secured through Miss K. E. Schutock or Mr. D. Halychin, 217 E. 6th St., New York City.

It was also decided that for the time being the club's correspondence address shall be in care of Miss K. E. Schutock, 3563 — 90th St., Jackson Heights, L. I., N. Y. We wish to announce that copies of the Constitution and By-laws will be ready for distribution in the very near future.

Ukrainian Civic Center.

Синок: Тату, прошу мені помогти замінити ці речення на приказуючу форму.

Батько: То піди з тим до мами, вона ліпше вміє приказувати.

—o—

— Ви відкіля?

— Та я віби з Ню Йорку, але лише менше-більше до половини.

— Якто?

— А так, бо як я виїхав був з Ню Йорку, то важив сто двацять фунтів, а тепер, як вернувся, то важу сто вісімдесять.

—o—

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АСТОРІЯ, ЛОНҐ АЙЛЕНД, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу і Народню Лічницю у Львові.

Асторійська Українська Жіноча Громада кождого року колядує на народні цілі в Рідним Краю. Так і цього року наші жінки зарядили коляду в Асторії та в українські свята перейшли з колядою майже по всіх українських хатах, а вислід був такий, що ми заколядували $100, які вислано до краю через Обєднання з призначенням $50 на Рідну Школу, а $50 на Народну Лічницю у Львові.

Коляду зложили слідуючі: І. Депел $3.50; по $3: А. Ґула, М. Сембай; по $2: Н. Бернацький, П. Домарецька, А. Підгірна, А. Василик, М. Чайка, М. Климишин, А. Бурдиґа, К. Бернацька, Н. Дичка, М. Кумендa, Д. Бурдиґа, В. Череватюк, І. Курик; по $1: М. Табака, М. Сененко, А. Бобель, К. Мартин, М. Старановська, В. Скиба, А. Литвин, М. Пукіш, В. Гнатишин, С. Дейсак, П. Барнич, І. Кубарик, М. Савка, М. Буковська, М. Заровенна, К. Микитин, А. Марко, М. Лабяк, М. Сидор, М. Михлів, М. Якимицька, М. Беля, К. Чемеринська, П. Гладкий, А. Владанюк, Ф. Чарнецький, Н. Брославський, Ф. Кузік, Н. Микитин, А. Галатин, М. Ґалан, М. Борух, В. Гуменчук, Н. Мінчак, С. Висловський, А. Заяць, К. Драма, А. Лихач, С. Дацишин, А. Лешко, С. Венґер, С. Перий, Е. Загоруйко, А. Скиба, М. Рудик, М. Фернеза, К. Грицишин, С. Кривень, А. Фіґурська, В. Лилак, П. Лазоршин, П. Олексів, О. Лішак, Т. Святковська, К. Кулицька, К. Опришко, П. Гаврилець, П. Срібняк, П. Гарлов, С. Бурдиґа; Ф. Якел 90 ц.; П. Федорів 75 ц.; М. Бурдиґа 70 ц.; по 50 ц.: Якимів, Біґус, Изутко; П. Ґнілозуп 40 ц.; В. Дейсак 25 ц. Разом $100.

Управа Української Жіночої Громади в Асторії всім тим, що дали коляду, як також всім жінкам, що занялись колядою, складає щиру і сердечну подяку.

За Управу:

С. Перій, голова;
А. Бурдиґа, скарбник;
М. Ґалан, секретарка.

—o—

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

„Орґанізація Державного Відродження України", від ч. 9, одержала гроші до пересилки на визвольну боротьбу від місцевих орґанізацій, як слідує:

Цьогорічною колядою займалося Товариство „Українська Січ", від. 282 У. Н. С. Ходили колядувати старші члени й учні, котрі дібрали собі громадян, а по волі жертводавців розділили коляду: одну частину грошей доручили комітетови, котрий був зорганізований з нагоди 50-літнього ювилею Рідної Школи на Західній Україні, а другу частину доручили до пересилки місцевій Управі О. Д. В. У., ч. 9, на визвольну боротьбу.

У першій групі колядували в околиці церкви, а саме учні: М. Каній, М. Яворський, В. Порциналюк, І. Флісак, О. Дзедзюх, М. Дзедзюх та І. Шкляренко. Зложили: А. Пахолок $2; по $1: о. Е. Сидоряк, В. Корняк, Г. Порциналюк, К. Татусько, К. Рибак, Г. Туркевич; по 50 ц.: І. Лущак, В. Осухівський, В. Каній, пані Р. Сіканець, М. Дзедзюх, пані М. Захарко, П. Кналь, А. Медвідь, Т. Майкович, А. Данів, Т. Герчак, В. Гриник, Р. Возничак, С. Лукачик, М. Снігур, пані М. Пиндус; по 25 ц.: А. Шкапяк, П. Кудлик, Д. Костів, Т. Гнатко, П. Мацько, пані П. Трипалюк, І. Вахна, пані М. Сивак, Н. Мілер, А. Гайдук, І. Копко, С. Когут, пані Е. Майкович, пані М. Павліна, Т. Гасик, пані Р. Пахолок. Разом $20.

У другій групі колядували на Іст Сиракюз: Л. Кіт, П. Гусак, В. Карбівничак і М. Масляк. По $1 зложили: П. Ґусак, В. Никоф; І. Міх 80 ц.; по 50 ц.: О. Кучеравий, І. Пірожак, В. Федорко, пані К. Сембратович, М. Масляк, М. Половців, А. Гузела, Н. Сорока, В. Карбівничак, Л. Кіт; по 25 ц.: Т. Чебіняк, М. Хомякевич, О. Пісак, М. Ямельський.—Разом $8.80.

У третій ґрупі на Норт Ґедес колядували: М. Дембицький і Г. Федорук. Зложили по 50 ц.: М. Дембицький, І. Каменюк, Д. Матвійчук, К. Матвіїв, М. Паньків; по 25 ц.: І. Яцура, Т. Андрусишин. — Разом $3.

До ОДВУ ч. 9 зложили коляду по 50 ц.: М. Клюсик, М. Даньків, І. Кіщак і М. Гуменюк. — Разом $2.

З протестаційного віча проти польських засудів Українців, котре відбулося 3. січня 1932, доручив голова Л. К. Українсько - Американського Горожанського Клюбу $7.57.

Вислано через Обєднання $41.37 на призначену ціль.

Управа ОДВУ, від. ч. 9.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

Як кождого року, так і цього року в нашій місцевости колядовано на Рідну Школу. Хоч часи дуже тяжкі, а в нас ще гірші ніж минулого року, то все таки кождий свідомий Українець не відмовився дати по своїй можности жертву на Рідну Школу. Тому коляда випала не зле, в порівнанню з лихоліттям, а навіть ліпше, як можна було сподіватись.

Колядували: Т. Сюрко, В. І. Бабак, Й. Базарницький та Ст. Цюпка.

Коляду зложили: по $1: Т. Сюрко, В. Михалюк, І Бабак, А. Базарницький, С. Цюпка, В. Папура, Ю. Варшона, В. Чучман, П. Дворянин, І. Бленьковський, В. Поцілуйко, Д. Сорока, І. Макаровський, Гр. Медвідь, К. Ґнип, Т. Витковський, В. Трофин, І. Дух, Ст. Коніцький, В. Вовцянка, М. Мельнициук, Ю. Грицай, П. Кожух, Н. Косован, П. Коніцький, О. Калитин, Д. Підлиський, В. Ференц, Л. Біловець, Ст. Комарянський, Ю. Михайловський; по 50 ц.: Д. Митолинський, Д. Бодак, Н. Зюбровський, А. Ґарбозинський, Й. Базарницкий, Т. Шижик, Й. Юркевич, І. Михальчишин, М. Іващишин, С. Коледейчук, Стефанія Комарянська, П. Лемішка; по 25 ц.: В. Перець, І. Голубець, Я. Варшона, Н. Н. Зібрано всього $38.

Гроші в цілости вислано через Обєднання до Рідного Краю. Крім того вислано на визвольну боротьбу $7, що зібрано з розпродажі відзнак.

Т. Сюрко.

—o—

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

Як кождого року, так і цього року Горожанський Клюб вислав колядників колядувати на Рідну Школу. Здавалося, що в такий лихий час нема ніякого вигляду, щоби можна було дещо заколядувати. Однак члени Клюбу не падали на дусі, а пішли з хати до хати з колядою. Коляда була проголошена як ювилейний дар на Рідну Школу, а тому кождий давав жертву по своїй можности. Був такий випадок, що зайшли наші колядники до хати, де мешкає жінка з трома дітьми, а муж її лежить у лічниці. Вона дякувала, що її хати не минули з колядою, а потім останнього доляра дала на Рідну Школу. Та колядники звернули їй того доляра, бо він їй потрібний, як і Рідній Школі. Та знайшовся такий дядьо, котрий казав, що на Рідну Школу не дасть. Наші колядники нікого не минали, навіть такого „дядя". Всім жертводавцям спаси Біг, а тим, що ходили з колядою, слава!

Колядувати ходили: С. Винярський, А. Зілінський, І. Ількович, І. Ґабрилович, І. Федчишин, П. Криловський, Ф. Редква. — Заколядовано $41.50, з чого $1.50 було розходу. Суму $40 вислано до краю на Рідну Школу через Обєднання.

Коляду зложили отсі: по $2: І. Ґабрилович, В. Матвіяс, Ф. Редква, С. Винярський; Анна Теравська $1.50; по $1: П. Криловський, Е. Ксєальський, П. Шарга, М. Яблонський, А. Гринцевич, Д. Буджиґац, М. Бурнац, С. Дворецький, В. Ґеречка, Т. Струж, В. Ґоїк, П. Телевяк, М. Ющишнин, М. Яросевич, Л. Кідонь, Т. Валігорський, Г. Кідонь, В. Матійчук, Марія Сай, О. Баран, П. Махомета, І. Ількович, В. Масляник, І. Вархоляк, І. Ничка, А. Зеленський, С. Ничка, С. Сасовський, С. Атаманець, К. Гаврилюк, І. Федчишин; І. Щомак 50 ц.; по 25 ц.: І. Ґема, О. Дамяненко.

За Уряд Горожанського Клюбу:

В. Матвіяс, секр.

—o—

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

Зі Свята Злуки Українських Земель на Рідний Край.

У неділю, дня 31. січня ц. р., відбулося в галі Українсько-Американського Горожанського Клюбу в Водервліт, Н. Й., Свято Злуки Українських Земель. У святі взяли участь три українські громади, а саме: Українсько-Американський Горожанський Клюб з Водервліт та українські громади з Трой і Когус разом зі своїми горожанськими клюбами й товариствами. Несподіванку зробили Українці з Пітсфілд, Масс., які прибули в поважнім числі. Самих співаків прибуло до 50 разом з дірiґентом, п. Г. Коновальцем, а крім них ще з два десятки громадян з Пітсфілд. Прибули також Литовці з околиці.

Простора саля Українсько-Американського Горожанського Клюбу була виповнена по береги. Присутних було до 700 осіб. Свято розпочав голова комітету П. Маліґлувка з Когус промовою, в якій коротко пояснив значіння свята та привитав гостей. Виступали з піснями чотири хори: Хор Українсько-Американського Горожанського Клюбу з Водервліт; Хор Української Православної Парохії з Трой, Н. Й.; Хор Української греко - католицької Парохії з Когус, Н. Й., і Український Хор з Пітсфілд, Масс. Хорові продукції випали гарно. Найбільше оплесків здобув хор з Пітсфілд, який виступав на сцену в українських строях та визначався дуже гарним вишколенням і дисципліною. Цей хор недавно заснований, але завдяки праці свого дірiґента, п. Коновальця, має дуже гарні успіхи. Дірiґентами інших хорів є в Водервліт: Лука Шеремета; в Когус — В. Львівський; а в Трой — Ілько Павуляк.

Святочну промову і заклик до збірки на народні цілі виголосив о. І. Шуховський, парох української греко-католицької церкви в Когус. Промову в англійській мові про значіння Свята Злуки говорив о. І. Гундяк, парох української православної парохії з Трой, Н. Й. Промовляв також п. Коновалець з Пітсфілд, Масс. Резолюцію протесту проти ляцьких насильств над українським народом відчитав в англійській мові Володимир Іванишин з Ню Йорку, студент гайскул і редактор журналика Ліґи Українських Молодечих Клюбів. Резолюції ці відтак, за підписом Горожанських Клюбів, були вислані до Ліґи Націй, до Вашинґтону й до урядів европейських держав.

В часі свята заряджено збірку. Жертви збирали: пані Ірина Гундяк, Олекса Заяць, Микола Базар, М. Спяк, Ст. Палка й І. Коба.

Жертви зложили: Д. Коновалець $5; по $2: О. Заяць, М. Ониськів, Г. Джинджиристий, І. Ткач, о. І. Шуховський, Анастасія Антонець, Марія Бабяк, Катерина Мадараш, М. Тихоня, А. Лісовський, Марія Кушнір, Текля Мазурик, Г. Колодрубський, І. Дмитерко, В. Максимюк, М. Мазуркевич, П. Ракочий; по $1: о. І. Гундяк, О. Бомба, С. Антонійчук, І. Федорко, П. Риганич (молод.), Г. Заверуха, С. Постоловський, В. Лубянецький, І. Базин, О. Яремій, Анна Древецька, пані Шуховська, С. Ковальчик, В. Львівський, Л. Завіський, Я. Вовчко, Т. Маліґлувка, В. Футулуйчук, Я. Спяк, І. Сало, П. Ковальчик, М. Спяк, С. Чайковський, Й. Білінський, П. Бойко, Е. Сташко, П. Жмут, С. Михасів, М. Базар, С. Палка, М. Соколовський, Євка Урбан, А. Мазурик, І. Столяр, П. Апостол, П. Мосевич, Н. Семанюк, А. Афінович, І. Сева, Олена Чайковська, Текля Качмар, І. Коба, Д. Соколовський. Дрібними датками зібрано $48.61. — Разом було зібрано $114.61.

Після свята відбулася в тій самій салі забава. Ціль забави була придбати фонд на покриття коштів урядження свята, щоби більша частина, як не вся збірка, була відіслана на народні цілі. Це вповні повелось, бо вислано через Обєднання $104.84 з таким призначенням: на УВО $50; на політичних вязнів $27.42 і на інвалідів $27.42.

Свято Злуки оставило по собі дуже гарні спомини й науку, що при єдности громад можна дуже богато зробити.

Дай, Боже, більше таких свят в усіх громадах й забуття віроісповідних ріжниць, які не повинні мати місця в народній роботі. Дай, Боже, прозріння тим провідникам, які у вільній Америці ще не навчилися толеранції. Сподіваємося, що на слідуючий рік Свято Злуки випаде у нас ще величавіше, як цього року.

Комітет Свята: **Т. Маліґлувка**, голова; **П. Качмар**, касієр; **В. Футулуйчук**, секретар.

ЯПОНСЬКА ЖІНКА РОЗДАЄ ЧАЙ.

Чай у Японії це не лише звичайний додатковий напиток, а й предмет спеціяльного культу. Коли в товаристві Японець підносить до уст філіжаночку чаю, то це така святочна хвилина, що всяка розмова затихає, бо булоб ґріхом звертати увагу на щось іншого. Тому теж церемонія подавання чаю в японськім домі належить майже до релігійних обрядів, а жрекинею того культу є господиння дому.

Чайні вечорі відбуваються в японськім домі згідно зі строгими приписами. Такі вечорі після привитальних формальностей відбуваються серед набожної концентрації духа від тої хвилини, як господиня в святочнім строю забирається приготовляти чай. Кожен її рух, кожда посудина має багато століть традиції.

Коли чай готовий, подає його господиня також згідно з означеним церемоніялом гостям по черзі, при чому бере під увагу суспільне положення кождого. Найвизначнішим людям подає в найкоштовніших старовинних філіжанках. Чим скромніше становище гостя, тим скромнішу дістає він посудину. На знак господині беруться пити чай в такій тишині, що хоч мак сій! Це зрештою не легко, бо напр. є припис, щоби філіжанку випити за чотирма разами. Хто так не випив би, осмішився би перед товариством і його виключили би з товариства.

Як випили, ще якусь хвилинку в хаті царить тишина. Потім господиня роздає присутнім карточки паперу, на якім кожен гість у поетичній формі пише якийсь афоризм для господині і для свого найближчого сусіда. Звичай той удержується від століть до сьогодні, хоч Японія приняла й чужу культуру. Краса, з якою господиня вміє подавати чай, рішає про її пошанівок і становище в товаристві.

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(92)

Забуте імя лорда Ґрейстока відразу відродило в памяти Тарзана всю минувшину. „Де моя дружина? Де вона?" — закричав несамовитим голосом Тарзан. „Ти знаєш, де вона! Моя фарма зруйнована! Ти підкрався за мною до Опару! Ти вкрав у мене дорогоцінні камені, які я вважав звичайними камінцями, бо був хворий!" Тарзан кинувся на Вепера з наміром схопити його знову за горло й змусити відповідати, говорити правду.

Та не встиг він схопити Вепера, як почув біля себе голос, що французькою мовою говорив: „Він завжди був злочинцем, навіть більшим ніж ти думаєш!" Тарзан швидко обернувся від несподіванки й побачив перед собою бельґійського офіцира в уніформі, а з ним кількох вояків з армії „Незалежної держави Конґо". „Він є вбийник, і я мушу його арештувати" — говорив офіцир. „Ми його шукаємо вже давно в джунґлях, аж ось тепер надибали!"

„Ви його візьмете тоді, як я скінчу з ним своє діло!" — відповів по французьки Тарзан. Офіцир був здивований, почувши з уст дивного дикуна гарну французьку мову, що так не відповідала його одягови зі звірячої шкіри та примітивному узброєнню. Та хтоб він не був, оцей дивний дикун, офіцир мусів виконати своє завдання. „Ні, пане, ви не будете сперечатися зі мною, коли не хочете мати неприємности".

„Арештувати Вепера!" — скомандував офіцир своїм жовнірам. Ті хотіли наблизитися до нього, але Тарзан заступив їм дорогу. Жовніри оточили Тарзана з Вепером. Але Тарзан ударом кулака одного збив з ніг, а другого схопив у руки, закриваючись ним від стрілів жовнірів. Ті не стріляли, щоб не вбити свого товариша. „Вратуй мене, а я скажу тобі, де твоя жінка!" — шепотів Вепер на вухо Тарзанови. Один жовнір ударив рушницею Тарзана в голову.

—o—